

Tuumi toimi tue

Aloitetaan tuumi-toimi-tue -malliin tutustuminen katsomalla, minkälaisia teorioita ja ajattelutapoja tämän mallin taustalla on. Malliin on koottu aikaisemmin hyväksi havaittuja teoreettisia lähtökohtia ja käytännön keinoja, joiden avulla lapsen kasvua ja kehitystä voidaan tukea parhaalla mahdollisella tavalla.

Lapsen kehityksen tukeminen

Lähtökohtana mallissa on se, että tunnetaan, miten lapsen kehitys yleensä etenee, miten se eri ikäkausina näyttäytyy ja miten sitä voidaan tukea. Luonnostaan tuemme lapsen kehitystä käyttäen scaffolding menetelmää, eli annamme lapselle arjessa tukea sen verran kuin hän ajankohtaisesti tarvitsee.

Tähän liittyy läheisesti lähikehityksen vyöhyke, eli me tuemme lasta oppimaan iän mukaisia ja hänen kehityksensä mukaisia taitoja. Oppiminen on tehokkainta niiden taitojen osalta, jotka lapsi hallitsee aikuisen tuella. Sitä mukaa kun hänen taitonsa kehittyvät ja hänen kapasiteettinsa oppia uusia asioita kasvaa, me pikkuhiljaa vähennämme tukea ja siirrymme harjoittelemaan taas hieman vaativampia asioita.

Neurokehityksellisiin häiriöihin liittyy haasteita, jotka pitää huomioida lapsen tukemisessa. Lapsen kehitys etenee omaan tahtiinsa. Aikuisten odotukset pohjautuvat usein käsitykseen ikätasoisesta kehityksestä. On kuitenkin tärkeää huomioida, etteivät ikätaso ja kehitystaso aina tarkoita samaa asiaa.

ADHD toiminnanohjauksen näkökulmasta

Voimme tarkastella kehityksellisiä aktiivisuuden ja tarkkaavuuden haasteita on toiminnanohjauksen näkökulmasta. Onko kyse siitä, että ADHD vaikuttaa toiminnanohjauksen taitojen kehitykseen aiheuttaen puutteita tai toiminnanohjauksen puutteet näyttäytyvät ADHD-tyyppisenä oirekuvana? Vastauksella ei ole tässä kohtaa merkitystä, sillä emme ole ratkaisemassa ADHD:n arvoitusta, vaan etsimme arjessa toimiva keinoja, jotka auttavat lasta ja perhettä eteenpäin.

Ratkaisukeskeinen lähestymistapa

Ratkaisukeskeisyys on lähestymistapa, jota lasten ja nuorten kanssa on käytetty hyvin laajalti. Esimerkiksi Ben Furmanin kehittämä "Muksuoppi" -menetelmä perustuu pitkälti ratkaisukeskeiseen työskentelyyn. Tässä lähestymistavassa keskitytään lapsen voimavaroihin, vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin, eli ongelmatarinoiden toistamisen sijaan etsitään keinoja oppia ja ratkaista arjen ongelmia.

Oppiminen ja muutos

Tuumi-toimi-tue lähestymistavassa on kyse oppimisesta ja muutoksesta. Lähtökohtana on aikuisen kyky muuttaa toimintaansa, mikä mahdollistaa lapsen oppimisen ja toiminnan muutoksen. Laajempaa viitekehyksenä on koko perheen hyvinvoinnin näkökulma. Mallin tavoitteena on tukea koko perhettä sen sijaan että pyritäisiin muuttamaan yhden yksilön toimintaa. Perhe on kokonaisuus, jossa kaikkien rooli ja hyvinvointi on tärkeä.

Mallin lähtökohtana on ajatus siitä, että jokainen lapsi haluaa onnistua. Yksikään lapsi ei halua olla perheessä se, jolla on eniten hankaluuksia, eniten riitoja tai eniten unohduksia. Lapsi ei halua olla se, joka pärjää koulussa huonommin kuin muut tai jonka käytöstä jatkuvasti moititaan.

Toinen keskeinen tekijä on se, että lapsi tarvitsee aikuisen tukea onnistuakseen. Tässä aikuisilla tarkoitetaan vanhempia, muita läheisiä ja luotettavia aikuisia sekä koulun aikuisia. Lasta ei voi jättää yksin etsimään onnistumisen kokemuksia – hän tarvitsee aikuisen rinnalleen.

Kolmas periaate on se, että onnistuminen on mahdollista oppimisen myötä – ja oppiminen on mahdollista onnistumisen myötä. Epäonnistumalla oppii epäonnistumaan. tai puutteisiin.

Neljänneksi on tärkeää ymmärtää, että kaikki oppiminen tarkoittaa muutosta ja kaikki muutos liittyy oppimiseen. Muutos ja oppiminen heijastuvat suhteisiin ja oppiminen tapahtuu suhteissa. Emme voi jättää lasta oppimaan itsekseen tai kipuilemaan asioiden kanssa yksinään, vaan huomioimme lapselle merkitykselliset suhteet ja sen, miten niissä voidaan tukea lapsen muutosta, oppimista ja sitä kautta onnistumista.

Kaiken oppimisen perustana on turvallinen suhde aikuisiin. Lapsi voi oppia vain silloin, kun hän kokee olevansa turvassa. Turvalliset ja toimivat suhteet lähiaikuisiin mahdollistavat sen, että voidaan lähteä miettimään, missä ja miten lapsen haasteet ilmenevät, eli mitä taitopuutteita lapsella on.

Muutos lapsen toiminnassa lähtee aina liikkeelle siitä, että aikuiset muuttavat jollakin tapaa omaa suhtautumistaan tai omaa toimintaansa. Vasta tämän jälkeen on mahdollista, että lapsi alkaa oppia uusia tapoja toimia. Kun hän saa siihen sekä ympäristön tukea että aikuisen ohjausta, mahdollistuvat onnistumisen kokemukset.

Keskeisin viesti: Aikuisen muutos mahdollistaa lapsen muutoksen

Arjen haasteita ja huolia tarkasteltaessa on tärkeää tunnistaa, mihin asioihin voimme vaikuttaa. Nämä asiat liittyvät omiin ajatuksiimme, toimintamalleihimme ja tapoihimme reagoida. Ne ovat ainoat asiat, joita voimme oikeasti kontrolloida ja joihin voimme suoraan vaikuttaa.

Vasta sitten kun aikuinen muuttaa jotain omassa tavassaan toimia tai omassa tavassaan suhtautua, lapselle avautuu tilaisuus lähteä opettelemaan uutta tapaa toimia. Tämä on tuumi-toimi-tue -mallin ydin: emme aloita lapsesta, vaan itsestämme aikuisina.

Yhteenveto

Tuumi-toimi-tue -malli yhdistää erilaisia teoreettisia lähestymistapoja ja käytännön keinoja lapsen tukemiseen. Sen keskiössä ovat turvallinen suhde aikuisiin, ratkaisukeskeisyys, oppimisen mahdollisuudet ja ennen kaikkea ymmärrys siitä, että muutos lähtee aikuisesta.

Kun ymmärrämme, että jokainen lapsi haluaa onnistua ja että onnistuminen on mahdollista oppimisen myötä, voimme suunnata katseemme siihen, miten me aikuisina voimme muuttaa omaa toimintaamme tukeaksemme lasta parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä on tie kohti positiivista muutosta koko perheessä.

